

University of Groningen

Vondsten te Vopel

Arnoldussen, Stijn

Published in:

Een Bronstijdonderzoeker met een brede blik. Herinneringen aan Jay J. Butler

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Document Version

Early version, also known as pre-print

Publication date:

2015

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):

Arnoldussen, S. (2015). Vondsten te Vopel: Jay's bronstijdarchief. In H. Steegstra, & M. W.H. (editors), *Een Bronstijdonderzoeker met een brede blik. Herinneringen aan Jay J. Butler* (blz. 75-78). Barkhuis Publishing.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

The publication may also be distributed here under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the University of Groningen website: <https://www.rug.nl/library/open-access/self-archiving-pure/taverne-amendment>.

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

Vondsten te Vopel: Jay's bronsstijldarchief

Stijn Arnoldussen

Zoals het een goed bronsstijdonderzoeker betaamt, kende ik Jay Butler met name van de diverse publicaties, die op verschillende momenten mij hun nut hadden bewezen. Zijn "Nederland in de Bronstijd" zou zo maar eens mijn liefhebberij voor deze periode hebben kunnen aanwakkeren, maar als 'echte archeoloog' bleken vooral zijn overzichten van Nederlandse bijlen onmisbaar. Ik was dus bekender met zijn werk dan met Jay zelf, en van onze eerste ontmoeting herinner ik me vooral zijn rijzige gestalte en mijn twijfel of ik – indachtig het hoorbare accent – nou Engels of Nederlands met Jay diende te praten.

Helaas was er in de periode kort erop, zeg 2009 – 2012, weinig kans om inhoudelijk veel dingen samen met Jay te doen. Ik was met name bezig met het opzetten van onderwijs in Groningen, aangezien een generatiekloof zich daar aandiende. Mijn voorgangers Piet Kooi en Tjalling Waterbolk stelden me belangeloos hun collegemateriaal ter beschikking, maar dat bestond uit dia's en overhead-transparanten, welke lastig invoegbaar bleken in Powerpoint. Slechts af en toe, wanneer mensen mij – in plaats van Jay zelf – benaderden met een bronsvondst, was er dan toch aanleiding om eens naar Vopel te togen, alwaar Jay en Hannie zich hadden geïnstalleerd. Ik vraag me af of ik me destijds wel altijd gerealiseerd heb dat Jay al sinds 1986 met pensioen was. Volgens goed BAI gebruik bleef Jay gewoon op het instituut en Vopel verschijnen, zoals ook andere oud-medewerkers, zodat de grens tussen 'pensionado's en stafleden voor nieuwelingen (mijn alma mater was Leids, en ik kwam pas 2009 in dienst in Groningen) verwarrend dun was.

Droevig genoeg bleek dat, toen mijn onderwijs eenmaal op de rails stond en ik tijd had voor inhoudelijke verhaaltjes over bronsstijd bronzen, Jay's geheugen hem meer en meer in de steek ging laten. Via Hannie waren vragen altijd nog wel aan Jay door te spelen en wist hij zo toch nog delen van zijn kennis over te dragen, maar uiteindelijk was het onafwendbaar dat Jay naar De Cirkel zou verhuizen. Het zal hem zeer zwaar zijn gevallen zijn 'werkvoorraad' op Vopel achter te hebben moeten laten. Hij was, naast een miljoen nevenprojecten, tamelijk vergevorderd met verhaallijnen over

bronsijdspeelden (de *Bombenkopfnadeln*) en kokermessen. Tezamen met Hannie, besloten we het verhaal over de kokermessen voor – en deels nog met – Jay te voltooien. Ondanks dat het hem veel inspanning kostte, was Jay vastbesloten de teksten door te nemen en te corrigeren.

Jay's verhuizing naar De Cirkel betekende dat Hannie en ik de taak hadden 'de laatste spulletjes' uit Vopel op te ruimen. Het werd me al snel duidelijk dat zelfs Hannie's organisatorische vaardigheden geen partij waren voor Jay's 'organisatiemodel'. Informatie over een Spaans depot met kokerbijlen en een mal kon je zo maar in vijf verschillende mappen weer tegenkomen: in de map 'depots', in de map 'Spanje', in de map 'kokerbijlen', in de map 'mallen' en in een map 'bronsproductie'. We kwamen er bij het openen van de diverse mappen echter ook rap achter dat snel 'openen-en-weggoaien' ook geen optie was. Op de meest onooglijke briefjes (oude enveloppen, kopietjes, servetjes) was soms cruciale – onvervangbare – informatie geschreven of getekend. Dit chaotische organisatiemodel liet zich zelfs dateren: in een van de mappen zat een enveloppe van het BAI die nog meer dan 170 gulden (!) bevatte. Het was vermoedelijk een vergoeding van een reis die Jay 'even ergens in had gestopt' en sindsdien moet zijn kwijt geweest. Ik herkende de biljetten niet eens meer en naspeuren leerde dat deze na 1956 niet meer waren gedrukt. In die tijd best nog een waardevolle enveloppe om kwijt te zijn.

Deze vondst drukte ons nogmaals op het hart om toch *alle* blaadjes in *alle* mappen één voor één te bekijken, voordat een niet onaanzienlijk deel dan toch de papierbak in kon. Het behoeft geen verbazing dat bij het opruimen ook nog een enkele bronsvondst uit bakjes en laadjes tevoorschijn kwam.

Hoewel het opruimen van Jay's spullen zowel droevige (het voelde toch als saneren van andermans ambitie) als spannende (wat zouden we nu

Stijn en Jay tijdens de nieuwjaarsbijeenkomst van het GIA in 2012. Foto: Hannie Steegstra.

weer aantreffen) aspecten kende, staat het buiten kijf dat het een belangrijke taak was. Door het hergroeperen van de verschillende mappen (ik geloof dat ik meer dan vijf mappen 'kokerbijlen' heb samengevoegd), ontstond er weer een werk-archief waarmee we in de toekomst verder kunnen. Jay heeft in die zin veel voorwerk geleverd voor toekomstige analyses van bronzen uit Nederland en de ons direct omringende landen. Dit papieren archief zal zijn waarde in de toekomst zeker bewijzen, maar het digitale archief dat Hannie voor Jay beheerde heeft dat al zonder meer gedaan. Dit digitale archief met tekeningen en vondstbeschrijvingen van de Nederlandse bronstijd bronzen heeft – met Hannie als bladwijzer – mij al meermaals voor onwetendheid behoedt. De frequente e-mails die ik ontvang van mensen die een bronstijd object hebben gevonden, leiden vrijwel direct tot zoekvragen voor Hannie (“Zeg hebben we eerder...”, “Kan dat wel zo een kleine...”) en haar archief heeft me tot nu toe nog nooit teleurgesteld.

Jay's nalatenschap is dus meer dan zijn (vele) gepubliceerde artikelen. Hij heeft diverse bronstijd-archeologen geënthousiasmeerd, onderwezen

en op weg geholpen. Maar ook in de toekomst is Jay's rol nog niet uitgespeeld. Naast de blijvende waarde van zijn eerdere overzichtsartikelen, biedt het analoge en digitale archief aan bronsvondsten een archeologische *Fundgrube* voor nieuwe vondsten – maar ook nieuwe overzichtsartikelen. Ik hoop, samen met Hannie, de komende jaren steeds weer kleine delen van dit archief in wetenschappelijke artikelen te ontsluiten. Zo kunnen we Jay's levenslange inspanning voortzetten om de verhalen die bronzen kunnen vertellen hun publiek te laten vinden.

Stijn Arnoldussen
Groninger Instituut voor Archeologie

Een bronstijdonderzoeker met een brede blik

Herinneringen aan Jay J. Butler

Redactie:

Hannie Steegstra en Willy H. Metz

Barkhuis
Groningen, 2015

Redactie: Hannie Steegstra en Willy H. Metz

Omslag: Nynke Tiekstra, Rotterdam; www.coltsfootmedia.com

Foto omslag voorkant: Jay Butler in de bibliotheek van het GIA

Foto omslag achterkant: Jay in zijn Londense periode (courtesy National Museums Scotland)

Binnenwerk: Hannie Steegstra, Drachten

Uitgever: Barkhuis

Kooiweg 38 9761 GL Eelde the Netherlands

Tel. 0031 (0)50 30 80 936

www.barkhuis.nl; info@barkhuis.nl

ISBN: 9789491431807

Hoewel er naar gestreefd is de rechten van de illustraties volgens wettelijke bepalingen te regelen, is het in enkele gevallen niet gelukt de rechthebbenden van de opgenomen afbeeldingen te achterhalen. De uitgever verzoekt daarom eventuele rechthebbenden dit alsnog kenbaar te maken.

Copyright © 2015 auteurs.

Alle rechten voorbehouden. Niets van deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteurs.

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced or transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopying, recording, or by any information storage or retrieval system, without permission in written form from the authors.